

Motion till riksdagen 2025/26:3930

av **Annika Hirvonen m.fl. (MP)**

med anledning av prop. 2025/26:145 Inhibition av verkställigheten – en ny ordning för vissa utlänningar vid tillfälliga verkställighetshinder

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår proposition 2025/26:145 Inhibition av verkställigheten – en ny ordning för vissa utlänningar vid tillfälliga verkställighetshinder.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast ska återkomma med en ny proposition där endast utlänningar som har utvisats på grund av grova brott eller som bedöms utgöra en säkerhetsrisk ska kunna meddelas inhibition av verkställighetshinder och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en fördjupad och samlad konsekvensanalys av boendekravet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn av förslagen på migrationsområdet, för att säkerställa en samlad analys och harmonisering, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Miljöpartiet delar regeringens utgångspunkt att hanteringen av avlägsnandebeslut behöver bli mer effektiv, särskilt i säkerhetsärenden och för personer som dömts för allvarliga brott men som tillfälligt inte kan avlägsnas. Samtidigt riskerar propositionens utvidgning till otydliga och vida kriterier – såsom ”allmän ordning eller säkerhet” och hänvisningar till en persons ”levnadssätt” – att leda till godtycke och bristande rätts-säkerhet. Därtill väcker förslaget om boendekrav på Migrationsverkets anläggningar, kopplat till rätten till ekonomiskt bistånd, allvarliga frågor om proportionalitet, trygghet och hur barns rättigheter ska tas till vara. Mot denna bakgrund anser Miljöpartiet att

regleringen bör avgränsas till att endast omfatta personer som dömts för grov brottslighet eller som bedöms utgöra en säkerhetsrisk. Det ligger närmast propositionens syfte och ger en mer träffsäker, rättssäker och proportionerlig ordning. Regeringen bör därför återkomma med nödvändiga justeringar och en samlad analys av konsekvenserna, särskilt mot bakgrund av de omfattande förändringar som väntar på migrationsområdet.

Den som har utvisats på grund av grovt brott eller som bedöms utgöra en säkerhetsrisk ska kunna meddelas inhibition av verkställighetshinder

Miljöpartiet delar den principiella utgångspunkten att utlänningar som dömts för grov brottslighet eller som bedöms utgöra en säkerhetsrisk som huvudregel inte ska beviljas tidsbegränsade uppehållstillstånd när det finns ett tillfälligt verkställighetshinder. I dessa fall är det rimligt att verkställigheten som utgångspunkt skjuts upp genom beslut om inhibition, eftersom det tydliggör att avlägsnandebeslutet fortsatt gäller och stärker möjligheten att verkställa så snart hindret upphör.

Samtidigt måste en sådan ordning vara strikt avgränsad till just de ärenden där behovet är som mest motiverat och där syftet är tydligt, vilket regeringens förslag till reglering inte är. Enligt vår mening utgörs regeringens förslag av vida och otydliga kriterier. Av propositionen framgår t.ex. att regeringen vill att inhibition ska kunna meddelas när en utlänning utgör ett ”hot mot allmän ordning eller säkerhet” och dessutom när det finns särskilda omständigheter hänförliga till utlänningens levnadssätt, utan att vilja precisera närmare i lag vilka ”brister i levnadssätt” som ska avses. Miljöpartiet ifrågasätter denna utformning, liksom flera tunga remissinstanser. Asylrättscentrum och Sveriges advokatsamfund avstyrker förslaget om att inhibition av verkställigheten ska kunna meddelas om en utlänning utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet eller det i övrigt finns särskilda omständigheter hänförliga till utlänningens levnadssätt som motiverar ett sådant beslut. Även Institutet för mänskliga rättigheter avstyrker förslaget om att de utlänningar beträffande vilka det finns särskilda omständigheter hänförliga till utlänningens levnadssätt ska kunna meddelas beslut om inhibition av verkställigheten. De anser, liksom Malmö kommun, Region Norrbotten och Svenska Röda Korset, att det inte är klart vilka omständigheter det skulle vara och att det finns risk för godtyckliga bedömningar. Institutet för mänskliga rättigheter anser även att förslaget riskerar att utgöra en oproportionerlig bestraffning för de utlänningar som dömts för mindre allvarlig brottslighet. Även Uppsala universitet är kritiskt till förslaget i denna del och anser att det finns risk för en rättsosäker process med spretande tillämpning hos myndigheter och domstolar om det överlämnas åt rättstillämpningen att avgöra vad som utgör sådana särskilda omständigheter. Vidare anser bl.a. Riksdagens ombudsmän och några domstolar att uttrycket ”särskilda omständigheter hänförliga till utlänningens levnadssätt” är vagt och att det för en rättssäker, förutsebar och enhetlig tillämpning behövs tydligare vägledning om när bestämmelsen är avsedd att tillämpas. Sveriges advokatsamfund och UNHCR anser att det bör förtydligas att en utlänning som har skyddsskäl aldrig kan vägras uppehållstillstånd av skäl hänförliga till hot mot allmän ordning och säkerhet eller utlänningens levnadssätt.

Sammantaget är det Miljöpartiets uppfattning att regeringens proposition är en för dåligt genomarbetad produkt: behovet av en så vid reglering är inte tydligt motiverat,

analysen av förslagets konsekvenser brister i flera avseenden och flera remissinstanser ifrågasätter om förslaget ens leder till den effektivisering som påstås.

Mot denna bakgrund kan Miljöpartiet inte ställa sig bakom regeringens förslag i dess nuvarande utformning. I stället uppmanar vi regeringen att återkomma med ett omarbetat förslag som begränsas till personer som dömts för allvarlig brottslighet eller som bedöms utgöra en säkerhetsrisk, och som samtidigt säkerställer en rättssäker och proportionerlig tillämpning när verkställighetshinder riskerar att bli långvariga.

Se över prövningen av verkställighetshinder

När verkställighetshinder blir långvariga får det en mängd konsekvenser för den enskilde och samhället. Till att börja med riskerar människor att hamna i ett rättsligt limbo – utan möjlighet att fullt ut delta i samhället, men samtidigt utan att utvisningen kan genomföras. Därför måste rättssäkerheten kring prövningen av verkställighetshinder stärkas: beslut och bedömningar enligt 12 kap. 18 § utlänningslagen behöver kunna överklagas, och regeringen bör genomföra de övriga förslag som lagts fram i utredningen om praktiska verkställighetshinder, så att systemet blir mer rättssäkert, förutsebart och humant. Reglerna för verkställighetshinder och rätten till ny prövning av frågan om verkställighetshinder behöver förändras i enlighet med de förslag som lagts fram i SOU 2017:84 gällande praktiska verkställighetshinder. Vi är kritiska till att regeringen inte tar hänsyn till detta i den nu föreslagna regleringen.

Boendevillkor och trygghet på Migrationsverkets boenden

Miljöpartiet är också kritiskt till regeringens förslag om att en utlänning som fått beslut om inhibition som huvudregel ska vara skyldig att bo på ett av Migrationsverkets boenden, och att detta boendevillkor dessutom kopplas till rätten till ekonomiskt bistånd. I praktiken innebär det att människor kan komma att tvingas in i Migrationsverkets boendesystem under lång tid.

Vi ifrågasätter regeringens konsekvensanalys i denna del, mot bakgrund av den oro och de allvarliga missförhållanden som på senare tid rapporterats från flera boenden. Exempelvis har det rapporterats om en stökig och otrygg miljö vid Migrationsverkets mottagnings- och återvändandecenter i Märsta, med återkommande incidenter, hot och slagsmål. Det har också förekommit ett stort antal orosanmälningar som rör barn, bland annat efter misstanke om ett grovt brott. Även på andra boenden har brister i boendemiljön lyfts, liksom en institutionsliknande vardag som i hög grad kan påverka de boendes rörelsefrihet, integritet och trygghet.

Vi i Miljöpartiet kan inte ställa oss bakom det föreslagna boendekravet, med hänsyn till vad som anges ovan. Regeringen bör återkomma med en fördjupad och samlad konsekvensanalys av hur boendekravet påverkar människor i praktiken och hur det samverkar med andra föreslagna kontrollåtgärder.

Behov av bättre överblick på migrationsområdet

Miljöpartiet noterar att bl.a. Sveriges advokatsamfund avstyrker regeringens förslag i sin helhet bl.a. med hänvisning till att svensk rätt behöver anpassas till EU:s migrations-

och asylpakt som träder i kraft under 2026. Mot den bakgrunden finns det flera betänkligheter med att införa ny lagstiftning innan EU:s migrations- och asylpakt trätt i kraft. Därutöver framför flera remissinstanser, bl.a. Justitiekanslern och Uppsala universitet, att det är svårt att skapa sig en helhetsbild av alla de förestående förändringarna av det migrationsrättsliga systemet, då de behandlas i flera parallella utredningar. Det nu aktuella förslaget utgör ytterligare ett exempel på hur regeringen lämnar ett utredningsuppdrag där uppgiften är avgränsad men rättsfrågorna vidsträckta. Detta minskar överblickbarheten.

Miljöpartiet uppmanar därför regeringen att säkerställa en samlad analys, harmonisering och överblick av förslagen på migrationsområdet, innan ytterligare begränsningar genomförs.

Annika Hirvonen (MP)

Ulrika Westerlund (MP)

Mats Berglund (MP)

Nils Seye Larsen (MP)

Jan Riise (MP)

Camilla Hansén (MP)